

Εκπαίδευση και ενδυνάμωση των μελισσοκόμων της νήσου Σκύρου για μια βιώσιμη μελισσοκομική ανάπτυξη και διασφάλιση της τοπικής βιοποικιλότητας μέσω μελέτης και εγκατάστασης μελισσοκομικού πάρκου στην περιοχή Αχερούνες Σκύρου.

ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ΠΕ 88.02, ΜΕδ,

Εισαγωγή

Η μελισσοκομία είναι σημαντικός αγροτικός κλάδος στα ελληνικά νησιά του Αιγαίου, ειδικά στη Σκύρο. Ωστόσο, αντιμετωπίζει προβλήματα λόγω κλιματικής αλλαγής, αλλαγής χρήσης γης, γεωργίας και τουρισμού, με αρνητικές επιπτώσεις στην παραγωγή μελιού και τη βιοποικιλότητα. Η μελέτη εξετάζει αυτά τα προβλήματα και προτείνει εκπαιδευτικές δράσεις για τη βελτίωση της κατάστασης, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός μελισσοκομικού πάρκου στην περιοχή Αχερούνες Σκύρου, που θα προωθεί τον οικοτουρισμό και την οικοθεραπεία μέσω του προγράμματος Skytos Project. Στόχος είναι η διασφάλιση της βιώσιμης μελισσοκομίας και προστασίας της βιοποικιλότητας.

Επικοινωνία

ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας
Εκπαίδευσης, ΠΕ 88.02, ΜΕδ,
E-mail: rigopouloukaterina@gmail.com

Θεωρητικό Πλαίσιο

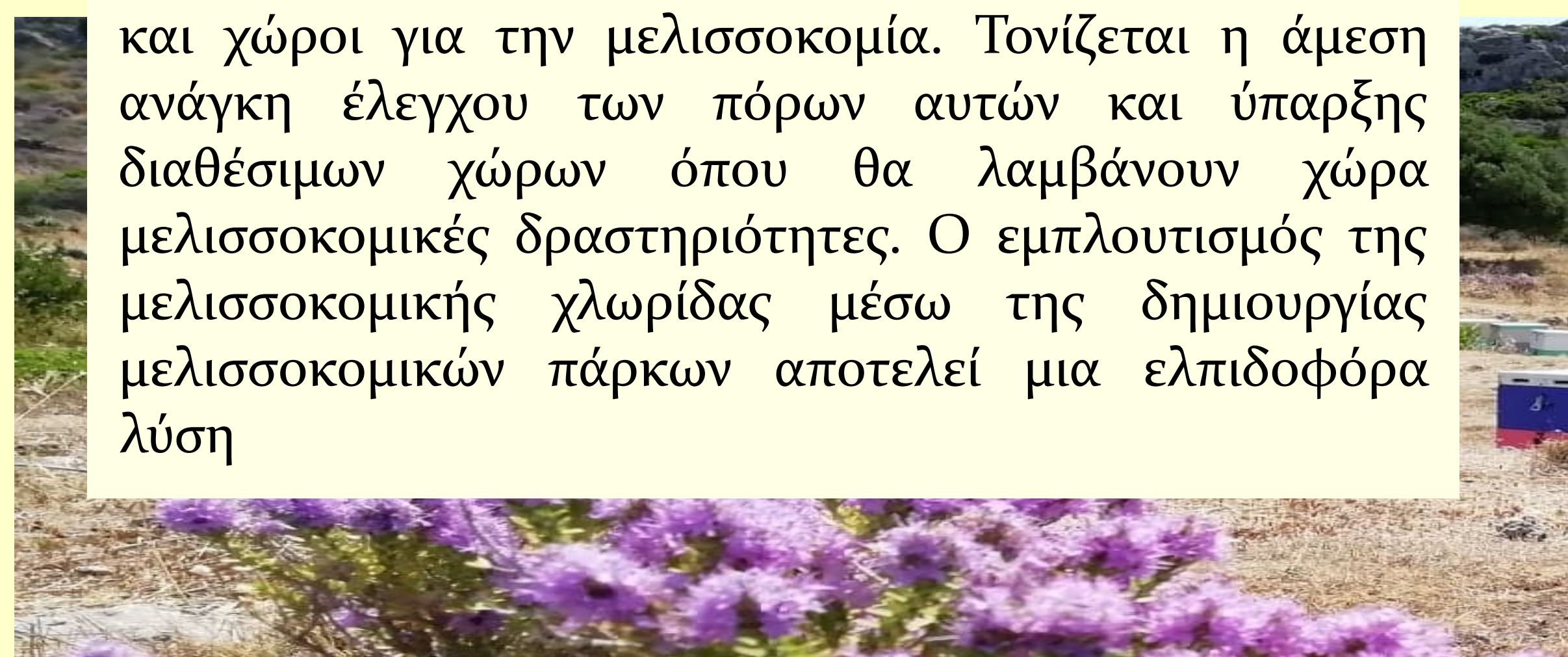
Η μελισσοκομία προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες στην προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την ενίσχυση της γεωργίας. Παγκόσμιοι οργανισμοί και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν θεσπίσει προγράμματα για την προώθηση της βιώσιμης μελισσοκομίας, βασιζόμενοι στους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η μελέτη επικεντρώνεται στον 15^ο στόχο των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), που αφορά τη ζωή στη στεριά. Ο στόχος αυτός επιδιώκει την προστασία των οικοσυστημάτων, τη διαχείριση των δασών, την καταπολέμηση της ερημοποίησης και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Η μέλισσα, παρέχει μέλι και άλλα προϊόντα και προσφέρει υπηρεσίες ως επικονιαστής. Αλλά οι πληθυσμοί των μελισσών μειώνονται, δημιουργώντας προβλήματα στη γεωργία. Η ΕΕ προωθεί την προστασία των επικονιαστών μέσω πρωτοβουλιών. (Chanthayod et al., 2017; Etxegarai-Legarreta & Sanchez-Famoso, 2022).

Η Ελλάδα είναι μελισσοκομική χώρα με σημαντική παραγωγή και σαφή ποιότητα σε οργανοληπτικά και άλλα χαρακτηριστικά λόγω των περιβαλλοντικών και κλιματικών συνθηκών, της πλούσιας βιοποικιλότητας που επικρατεί καθώς και με τον τρόπο που εξασκείται η μελισσοκομία. Παράλληλα, ο κλάδος αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα και προκλήσεις, τα οποία κατηγοριοποιούνται σε οικονομικά, θεσμικά-νομοθετικά, περιβαλλοντικά και εκπαιδευτικά (Μακρή, 2011).

Οι μελισσοκόμοι αντιμετωπίζουν προβλήματα όσον αφορά τη διαθεσιμότητα τροφής για τις μέλισσες, και είναι αναγκαίο να διασφαλίζονται οι απαραίτητοι πόροι και χώροι για την μελισσοκομία. Τονίζεται η άμεση ανάγκη έλεγχου των πόρων αυτών και ύπαρξης διαθέσιμων χώρων όπου θα λαμβάνουν χώρα μελισσοκομικές δραστηριότητες. Ο εμπλουτισμός της μελισσοκομικής χλωρίδας μέσω της δημιουργίας μελισσοκομικών πάρκων αποτελεί μια ελπιδοφόρα λύση

Μεθοδολογία

Η μελέτη αυτή στηρίζεται στην βιβλιογραφική ανασκόπηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μελισσοκόμοι, τις δράσεις προς την βελτίωση του μελισσοκομικού κλάδου, της ενδυνάμωσης και ενθάρρυνσης των μελισσοκόμων μέσω της δυνατότητας δημιουργίας μελισσοκομικών πάρκων και στην μελέτη περίπτωσης σχεδίασης σχετικής δράσης στο νησί της Σκύρου μέσω του προγράμματος Skytos project.

Αποτελέσματα

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε στην Ειδική Ακαδημαϊκή Μονάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αγωγής και Επικοινωνίας του Εργαστηρίου Υγιεινής και Επιδημιολογίας του Τμήματος Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας της Σχολής Δημόσιας Υγείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, με την συμμετοχή του Skytos project. Εξετάστηκε το περιβαλλοντικό πρόβλημα της περιοχής λόγω της αυξανόμενης τουριστικής δραστηριότητας και των φυσικών καταστροφών. Επίσης, διαπιστώθηκε η έλλειψη μελισσοκομικής νομής και η μείωση της παραγωγικότητας του μελιού.

Εστίασε στις αντιλήψεις και τις γνώσεις των μελισσοκόμων για τη σχέση βιοποικιλότητας και μελισσοκομίας, στην πρόθεσή τους να συμμετάσχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης της μελισσοκομικής βιωσιμότητας, Προτάθηκαν:

- Καταγραφή των ενδημικών μελισσοκομικών φυτών στην περιοχή.
  - Μελέτη και εγκατάσταση ενός μελισσοκομικού πάρκου στην περιοχή Αχερούνες της Σκύρου.
  - Εκπαίδευση των μελισσοκόμων στη βιώσιμη μελισσοκομία
- Παράπλευροι στόχοι είναι η ανταποδοτική επίδραση στην τοπική κοινωνία με την ανάπτυξη οικοτουρισμού (οικονομική βιωσιμότητα) και βελτίωσης της ψυχικής ευεξίας (οικοθεραπεία) των επισκεπτών του νησιού(Skanavis, & Sakellari, 2011).

Συμπεράσματα

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση των μελισσοκόμων έχει αποδειχθεί αποτελεσματική. Οι μελισσοκόμοι διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, καθώς εξαρτώνται από τα οικοσυστήματα. Η ανάγκη για βιώσιμη μελισσοκομία οδηγεί σε μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος και την ενίσχυση του κλάδου. Η δημιουργία μελισσοκομικών πάρκων συμβάλλει στην τοπική αειφορία και προστασίας των οικοσυστημάτων. Η αξία της μελισσοκομίας ενισχύει καινοτόμες υπηρεσίες όπως ο μελισσοκομικός τουρισμός και η οικοθεραπεία (Decourtye et al., 2019; Skanavis & Sakellari, 2011).

Η ενεργή συμμετοχή των μελισσοκόμων στην αναγνώριση και προστασία των μελισσοκομικών φυτών και ο συνεργατικός σχεδιασμός των προγραμμάτων φύτευσης στα μελισσοκομικά πάρκα αποτελούν καίριους παράγοντες. Η στρατηγική επικοινωνίας πρέπει να συνδυάζει την τοπική γνώση με την εμπειρογνώσια. Η συνεργασία μεταξύ μελισσοκόμων, ακαδημαϊκών, τοπικών αρχών και θεσμών είναι αναγκαία.

Η δημιουργία δικτύων συνεργασίας θα ενισχύσει τη συνοχή και την αποτελεσματικότητα του εγχειρήματος. Η επιτυχία του εκπαιδευτικού προγράμματος μπορεί να δώσει την ώθηση για εμπλοκή και διάχυση των αποτελεσμάτων σε εθνικό επίπεδο σε θέματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

Η ανάπτυξη των μελισσοκομικών πάρκων θα συνεχίσει να ωφελεί τις τοπικές κοινωνίες και την βιωσιμότητα του τοπικού οικοσυστήματος μέσω της οικονομικής και κοινωνικής αποκατάστασης του τοπικού πληθυσμού, παράλληλα με τη σύνδεση σε εθνικό επίπεδο συνεργασίας και ανταλλαγής χρησίων πρακτικών βιώσιμης ανάπτυξης, οικοτουρισμού και οικοθεραπείας (Skanavis & Sakellari, 2011).

Αναφορές

Decourtye, A., Alaux, C., Le Conte, Y., & Henry, M. (2019). Toward the Dprotection of bees and pollination under global change: present and future perspectives in a challenging applied science. *Current Opinion in Insect Science*, 35, 123–131. (Διαθέσιμο: <https://doi.org/10.1016/j.cois.2019.07.008> [προσπελάστηκε στις 15/12/2022](https://www.researchgate.net/publication/334512202))

Etxegarai-Legarreta, O., & Sanchez-Famoso, V. (2022). The Role of Beekeeping in the Generation of Goods and Services: The Interrelation between Environmental, Socioeconomic, and Sociocultural Utilities. *Agriculture*, 12(4), 551. <https://doi.org/10.3390/agriculture12040551>

Skanavis, C., & Sakellari, M. (2011). International tourism, domestic tourism and environmental change: *Environmental education can find the balance. Tourismos : an International Multidisciplinary Journal of Tourism*. 6.

Μακρή, Π. Σ. (2011). *Αποτελεσματικότητα των μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα* (No. GRI-2011-6241). Aristotle University of Thessaloniki.